

Cvičení z automatů a gramatik - 12

26. a 28. května 2021

Probrané příklady

- Deterministické zásobníkové automaty: definice, bezprefixové a deterministické bezkontextové jazyky, vztah mezi nimi.
  - Lze každý bezkontextový jazyk rozpoznávat deterministicky?
  - Může být podstatně nejednoznačný jazyk deterministický?
  - Který z převodů mezi automaty přijímající koncovým stavem/prázdným zásobníkem zachovává determinismus?
  - Jaká podmínka si vynucuje nedeterminismus při přijímání prázdným zásobníkem?
- Určete, zda následující (bezkontextové) jazyky jsou bezprefixové/deterministické/nedeterministické.
  - $L = \{w\#w^R; w \in \{a, b\}^+\}$,
  - $L = \{w\#w^R u; w \in \{a, b\}^+, u \in \{a\}^*\}$,
  - $L = \{ww^R; w \in \{a, b\}^+\}$.
- Na jaké množinové (průnik, sjednocení, doplněk) a jazykové (zrcadlení, zřetězení, iterace) operace je uzavřena třída (a) bezkontextových jazyků / (b) deterministických bezkontextových jazyků? Uveďte příklad bezkontextového jazyka, jehož doplněk není bezkontextový jazyk.
- Dyckovy jazyky. Pro následující zásobníkový automat M nalezněte Dyckův jazyk D , regulární jazyk R a homomorfismus h , t.ž. $N(M) = h(D \cap R)$. Jaký je význam jazyků R , D a homomorfismu h ?

$$(p, 0, Z) \rightarrow (p, A)$$

$$(p, 0, A) \rightarrow (p, AA)$$

$$(p, 1, A) \rightarrow (p, \lambda)$$

- Kontextové jazyky, monotónní gramatiky.
  - Převedte následující monotónní pravidlo na ekvivalentní kontextová pravidla:

$$aBc \rightarrow ccBB$$

- Dokažte, že jazyk $L = \{a^p \mid p \text{ je prvočíslo}\}$ je kontextový.
- Kontextové gramatiky lze upravit tak, že kontext bude mít význam pouze z jedné strany (uvedeno pro zajímavost):

Věta 1 (Penttonen normal form). *Ke každé kontextové gramatice existuje (až na λ) ekvivalentní gramatika s pravidly pouze následujícího typu, kde $A, B, C \in V$, $a \in T$.*

$$(a) A \rightarrow a$$

$$(b) A \rightarrow BC$$

$$(c) AB \rightarrow AC$$

- Turingovy stroje, různé ekvivalentní definice. Rekurzivní a rekurzivně spočetné jazyky.
  - Sestrojte Turingův stroj, který obrátí vstupní slovo nad abecedou $\{a, b\}$.
  - Ukažte, že každý Turingův stroj lze simulovat "zásobníkovým automatem" s dvěma zásobníky.